

Innst. S. nr. 246

(2000-2001)

Innstilling fra utenrikskomiteen om Norges deltakelse i Europarådet i 2000

St.meld. nr. 35 (2000-2001)

Til Stortinget

Sammendrag

Meldingen er delt i to hovedbolker - det politiske samarbeidet og menneskerettigheter og demokratibygging. Som vedlegg til meldingen følger bl.a. en oversikt over konvensjoner, avtaler, anbefalinger og resolusjoner samt en liste over medlemsland i Europarådet i 2000. I tillegg gis en bred oversikt over det mellomstatlige samarbeidet som foregår i en rekke ekspertkomiteer under Europarådet.

Europarådets prioriterte arbeidsområder er menneskerettigheter, demokratisk stabilitet, rettsstatens prinsipper, kultur og utdanning og sosial samhörighet.

Hovedfokus for Europarådets virksomhet er det siste tiåret blitt rettet mot demokratibygging i de nye medlemsland fra Sentral- og Øst-Europa.

Medlemskapet i Europarådet er et første steg i landenes målsetting om videre integrasjon i europeiske samarbeidsstrukturer. Regjeringen har gått inn for at Europarådet skal være åpent for alle europeiske land som tilfredsstillt kravene til organisasjonens standarder når det gjelder overholdelse av menneskerettighetene, demokrati og rettsstatprinsippene.

Det stilles strenge krav til land som ønsker medlemskap i Europarådet, og organisasjonen har stått overfor vanskelige avveininger de siste årene. På den ene side står hensynet til å opprettholde Europarådets demokratiske normer, og på den annen side ønsket om å trekke nye land med i organisasjonen. Den største utfordringen for organisasjonen i årene som kommer vil være å sikre at medlemslandene fullt ut respekterer de grunnverdier som organisasjonen er bygget på. Regjeringen vil derfor gi prioritet til Europarådets ulike kontrollmekanismer.

Situasjonen på Balkan og i Tsjetsjenia illustrerer på tragisk vis at de oppgavene som lå til grunn for Europarådets opprettelse fortsatt er høyst aktuelle.

Europarådets demokratibyggende aktiviteter utfyller det arbeidet som utføres av andre internasjonale orga-

nisasjoner, særlig OSSE, EU og FN. Regjeringen er tilfreds med at Europarådet i løpet av de siste årene har vist evne til omstilling og omprioritering for å møte de store utfordringer som følge av uroen på Balkan, i første rekke Kosovo-konflikten.

EUs beslutning i 1999 om å utarbeide et charter for borgernes grunnleggende rettigheter har fått stor oppmerksomhet i Europarådet. Bakgrunnen er bekymring for at et slikt charter kan bidra til å svekke Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) dersom charteret får rettslig bindende kraft. Det ville da oppstå en situasjon med to parallelle rettslige systemer for menneskerettsbeskyttelse i Europa.

Regjeringen legger vekt på å koordinere arbeidet i Europarådet mellom fagmyndighetene og å styrke kontakten på tvers av faggrensene for å tilstrebe et helhetsperspektiv i presentasjonen av norske holdninger i Strasbourg.

Ministerkomiteen og Komiteen av faste representanter er de to organene som har myndighet til å fatte vedtak på vegne av Europarådet. Ministerkomiteen, bestående av medlemslandenes utenriksministre, møtes to ganger i året. Under komiteens 106. sesjon 10.-11. mai var særlig situasjonen i Tsjetsjenia et hovedtema. Russland ble kritisert, også fra norsk side, men parlamentarikerforsamlingens oppfordring om å ekskludere Russland ble ikke tatt til følge. Til komiteens 107. sesjon 8.-9. november var president Kostunica fra Jugoslavia invitert til meningsutveksling. Aserbajdsjan og Armenia ble invitert som medlemmer av Europarådet. Videre ble landenes støtte til Stabilitetspakten gjentatt og en erklæring om etablering av dødsstraffri sone ble vedtatt.

Komiteen av faste representanter, som overtar vedtaksmyndigheten mellom møtene i Ministerkomiteen, består av medlemslandenes faste delegasjoner ved Europarådet.

Europarådets parlamentarikerforsamling består av parlamentarikere fra alle medlemslandene samt land med observatørstatus eller spesiell gjestestatus. De møtes til sesjoner i Strasbourg fire ganger i året, og ledes av president Lord Russell-Johnston fra Storbritannia. Parlamentarikerforsamlingen kan vedta anbefalinger som må følges opp av Komiteen av faste representanter. Forsamlingen har således en sentral initiativfunksjon i Europarådet.

De grunnleggende vilkårene for medlemskap i Europarådet er at landet har et fungerende demokratisk styresett med frie og rettfærdige valg, respekt for rettsstatsprinsipper og beskyttelse av menneskerettigheter, inkludert minoriteters rettigheter. Ministerkomiteen fatter vedtak om opptak av nye land etter at medlemskapssøknaden har vært vurdert av Parlamentarikerforsamlingen.

Europarådet har nå 43 medlemsland, og ytterligere 4 land står på søkerlisten (Jugoslavia, Bosnia-Hercegovina, Hvite-russland og Monaco).

USA, Canada, Japan, Vatikanstaten og Mexico har observatørstatus og dermed rett til å delta i rapportør- og arbeidsgrupper under Komiteen av faste representanter.

Et viktig tema for Europarådet i år 2000 har vært situasjonen i Tsjetsjenia. Også utviklingen på Balkan har vært meget sentral. Omveltningene og valget i Jugoslavia, valget i Kosovo (der Europarådet var ansvarlig for observatørkorpsset) og situasjonen i Bosnia-Hercegovina har alle vært viktige temaer i debattene.

Europarådet engasjerte seg aktivt i forhold til Ukraina da president Kutsjma annonserte en folkeavstemning som ville styrke presidentens stilling på bekostning av parlamentet. Videre er det rettet kritikk mot ukrainske myndigheters oppfølging og etterforskning av forsvinningen av internett-journalisten Gongadze i september.

Også valget i Albania i oktober ble gjenstand for debatt ettersom rapportene fra valget til dels var svært kritiske til måten det var blitt gjennomført på.

I forbindelse med medlemskapsforhandlingene med Armenia og Aserbajdsjan har Komiteen av faste representanter inngående diskutert situasjonen i de to landene. Særlig gjennomføringen av valget i Aserbajdsjan ble gjenstand for debatt.

Komiteen av faste representanter har hatt flere diskusjoner om utviklingen i Georgia, blant annet basert på rapporten fra Europarådets kommissær for menneskerettigheter. I rapporten ble det vist til at brutal framferd fra politiets side ikke var uvanlig, og at samfunnet til dels var preget av korrupsjon og kriminalitet.

Også Moldova har vært gjenstand for tett oppfølging. Formannen i Komiteen av faste representanter besøkte landet i juli. Det ble besluttet å involvere Venezia-kommisjonen aktivt i utarbeidelsen av lovgivningen i landet.

Komiteen av faste representanter har også diskutert den nye språkloven i Latvia, som Russland har hevdet

diskriminerer den russiske minoriteten. Konklusjonene fra eksperthold har vært helt klare på at loven ikke er diskriminerende, men Europarådet vil tilby sin ekspertise for å bidra til at loven implementeres på en måte som er i samsvar med internasjonale standarder.

I tillegg til den løpende debatten om aktuelle hendelser, har Ministerkomiteen etablert en mer systematisk kontrollmekanisme for å overvåke at medlemslandene overholder sine forpliktelser innenfor kjerneområdene.

I år 2000 har man i stor grad fulgt opp de samme temaene som i 1999, blant annet dødsstraff, ytringsfrihet, og politi- og sikkerhetsstyrker. De nordiske og baltiske landene har sammen tatt initiativ til at man skal velge ut nye temaer, og i 2001 vil man særlig fokusere på landenes juridiske system og på diskriminering.

Europarådet har i 2000 vært aktivt engasjert i arbeidet med å stabilisere de politiske forholdene på Balkan innenfor organisasjonens fem prioriterte områder.

Utviklingen i Den føderale republikken Jugoslavia (FRJ) har stått sentralt på Europarådets agenda i hele 2000. Frem til valget i oktober hadde man ingen offisiell kontakt med myndighetene i FRJ, men Parlamentarikerforsamlingen og Kommunalkongressen hadde kontakter med det sivile samfunn, ikke minst for å støtte den demokratiske opposisjonen i Serbia.

Etter valget i oktober, og de omveltningene som da fulgte, har Europarådet åpnet for et samarbeid med FRJ. President Kostunica har levert inn en ny medlemskapsøknad, som er oversendt Parlamentarikerforsamlingen for behandling.

I samarbeid med bl.a. FNs sendelag i Kosovo (UNMIK) og OSSE har Europarådet vært engasjert i prosjekter knyttet til utvikling av lovgivning, restrukturering av rettsvesenet, trening av politistyrker, utvikling av funksjonsdyktige lokalmyndigheter, utvikling av et fungerende utdanningssystem, beskyttelse av minoriteter og folkeregistrering. En av de viktigste oppgavene Europarådet hadde i Kosovo i år 2000 var som ansvarlig for overvåkingen av valget i oktober.

Europarådets arbeid i Bosnia-Hercegovina er et bidrag til gjennomføringen av de sivile sidene av Dayton-avtalene og har som målsetting å bistå landet i å oppfylle kravene til medlemskap i Europarådet. Organisasjonen bidrar blant annet med juridisk bistand til reformene av lovgivningen i landet og har kontorer i Sarajevo og Mostar.

Stabilitetspakten for Sørøst-Europa er et samarbeidsprogram mellom alle internasjonale organisasjoner som er engasjert i regionen, bl.a. EU, OSSE og Europarådet. Pakten har bl.a. som målsetting å styrke det politiske og økonomiske samarbeidet mellom landene i regionen og legge til rette for integrering av landene i europeiske samarbeidsstrukturer. Europarådets engasjement konsentrerer seg om følgende hovedområder: utvikling av lovgivning som er i samsvar med Den europeiske menneskerettskonvensjon og andre sentrale Europarådsinstrumenter, styrking av lokalt demokrati og desentralisert samarbeid, opprettelse av ombudsmannsinstitusjoner, oppbygging av flerkultu-

relle samfunn som sikrer respekt for nasjonale minoriteter, styrking av ytringsfrihet og frie media; utvikling av utdanningssystemer bygget på demokratiske verdier, likestillingsspørsmål, kamp mot organisert kriminalitet og korrupsjon, fattigdomsbekjempelse og bærekraftig utvikling.

I november 2000 vedtok Komiten av faste representanter å invitere Armenia og Aserbajdsjan som medlemmer av Europarådet. Opptaket skjedde i januar 2001. Komiten av faste representanter krever at landene trapper opp innsatsen for å finne en fredelig løsning på konflikten i Nagorno-Karabakh.

Konflikten i Tsjetsjenia har vært gjenstand for stor oppmerksomhet og bekymring i Europarådet i 2000, og Europarådets ulike organer har hatt en kontinuerlig dialog med russiske myndigheter om situasjonen. Dette har blant annet resultert i et samarbeid om menneskerettighetskontoret i Znamenskoye.

Europarådets kommissær for menneskerettigheter var i Tsjetsjenia i februar, og kom med en meget kritisk rapport om alvorlige brudd på menneskerettighetene. Parlamentarikerforsamlingen har på alle sine sesjoner i år debattert situasjonen i Tsjetsjenia, og på møtet i april vedtok forsamlingen å frata de russiske delegatene stemmeretten. Dette førte til at de russiske delegatene trakk seg fra forsamlingen. I januar 2001 fikk de stemmeretten tilbake.

Europarådet og EU møtes en eller to ganger i året til konsultasjoner i såkalte høynivåmøter. På høynivåmøtet i 2000 tok man særlig opp konflikten i Tsjetsjenia og muligheter for ytterligere samarbeid om stabilitetspakten for Sørøst-Europa. I tillegg diskuterte man EU-charteret for borgernes grunnleggende rettigheter.

Samarbeidet mellom Europarådet og Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) ble ytterligere styrket i løpet av 2000. Samarbeidet fokuserer særlig på demokrati, menneskerettigheter, inkludert minoritetsrettigheter, og styrking av rettsstatens prinsipper.

OSSE og Europarådet har hatt et særlig godt samarbeid i Kosovo, ikke minst ved gjennomføringen av Sikkerhetsrådets resolusjon 1244.

Samarbeidet mellom Europarådet og FN fikk et gjennombrudd i år 2000. FNs generalsekretær Kofi Annan besøkte Strasbourg i september og la vekt på at FN står foran store utfordringer vedrørende internasjonal krisehåndtering og massive brudd på menneskerettigheter. Her har Europarådet mye å bidra med, med sin lange erfaring i å beskytte menneskerettighetene, minoriteters rettigheter og oppbygging av demokratisk stabilitet.

Europarådet har opp gjennom årene utviklet nære forbindelser med en rekke internasjonale ikke-statlige organisasjoner som er aktive på Europarådets fagområder. Rundt 400 organisasjoner har status som samarbeidsorganisasjoner til Europarådet.

Totalt utgjorde norske frivillige bidrag til Europarådet i 2000 NOK 10 mill. Bidragene fordelte seg på følgende prosjekter: NOK 1 600 000 til et program for

bekjempelse av korrupsjon og organisert kriminalitet i Sørøst-Europa (innenfor Stabilitetspakten), NOK 815 000 til styrking av lokaldemokratiet i Sørøst-Europa (innenfor Stabilitetspakten), NOK 500 000 til oppbygging av media i Sørøst-Europa (innenfor Stabilitetspakten), NOK 245 000 til utvikling av institusjoner for beskyttelse av menneskerettigheter, f.eks. ombudsmannsordning (innenfor Stabilitetspakten), NOK 1 200 000 til Europarådets utvekslingsordning for skoleelever, NOK 820 000 til demokratibygging i det sørlige Afrika (via Venezia-kommisjonen), NOK 320 000 til Europarådets ungdomsarbeid (European Youth Foundation), NOK 300 000 til konferanse om globalisering og sosial samhörighet i Genève, NOK 1 120 000 til Oslokonferansen om innovativ sosialpolitikk i byer, NOK 2 800 000 til konferanse i Oslo om de frivillige organisasjoners rolle innen kulturminnevernet, NOK 96 000 til Menneskerettighetskontor i Tsjetsjenia, NOK 54 000 til forberedelse til Det europeiske språkåret (European Year of Languages 2001) og ca. NOK 145 000 til Europarådets etterutdanningsprogram for lærere (tilsvarende 25 reisestipend).

Det ordinære budsjettet var i 2000 på 159 500 000 euro. Norges andel utgjorde 2 138 614 euro eller 1,38 pst. av det ordinære budsjett. Medregnet finansieringen av pensjoner og delavtaler som Norge er med i, utgjorde summen 2 651 526 euro eller ca. NOK 22 mill.

Den europeiske menneskerettsdomstol er det viktigste instrumentet i Europarådets arbeid for menneskerettighetene. Fra november 1998 har Domstolen fungert i sin nåværende form med 41 permanente dommere - én fra hvert medlemsland.

Domstolen har vist seg å være svært effektiv i forhold til det tidligere systemet med en kommisjon i tillegg. Etter to års virksomhet har Domstolen avsagt like mange dommer som det tidligere systemet gjorde i løpet av 39 år. På tross av denne økte effektiviteten er imidlertid Domstolen ikke i stand til å holde tritt med det stadig økende antall saker som kommer inn. I år har det i snitt kommet inn mellom 800 og 900 saker i måneden, mens Domstolen behandler rundt 600 hver måned. Dette innebærer en stadig økende opphopning av saker og tilsvarende lengre behandlingstid. Kun i et fåtall av sakene blir det avsagt dom, og i løpet av år 2000 er det avsagt totalt 695 dommer.

På kort sikt kan dette avhjelpes med økte ressurser til Domstolen, men på lengre sikt vil det være nødvendig med andre virkemidler.

Det ble i 2000 avsagt én dom mot Norge i saken Bergens Tidende vs. Norge. Bakgrunnen var en artikkelserie i Bergens Tidende med negativ omtale om praksisen til en plastisk kirurg. Kirurgen gikk til sak mot Bergens Tidende og krevde erstatning for tapt inntekt på grunn av den omtale han hadde fått. Etter flere runder i retten, idømte Høyesterett kirurgen erstatning. Bergens Tidende klaget saken inn for Menneskerettsdomstolen, som kom til at avisen var i sin rett da den skrev artiklene og at den norske høyesterettsdommen var et brudd på Den europeiske menneskerettskonven-

sjonens art. 10 om ytringsfrihet. Dommen i saken Bergens Tidende var den tredje dommen mot Norge i saker vedrørende ytringsfrihet.

Komiteen av faste representanter har ansvaret for å overvåke at Domstolens avgjørelser etterleves av medlemslandene. Dette innebærer i hovedtrekk overvåking av (i) at medlemslandene utbetaler eventuelt idømt erstatning, (ii) at de personer det gjelder får innfridd sine rettigheter og (iii) at lignende menneskerettsbrudd ikke gjentar seg, om nødvendig at landets lovgivning endres for å sikre dette.

Komiteen har regelmessige møter for å gjennomgå oppfølgingen av dommer. Oppfølgingen av saken Titina Loizidou mot Tyrkia har også dette året vært en viktig sak. Domstolen har funnet at Tyrkia har brutt EMKs bestemmelser om eiendomsrett, ved at greskkyriotien Titina Loizidou har vært forhindret fra å nyte godt av sin eiendom på Nord-Kypros som en følge av den tyrkiske okkupasjonen. Domstolen har tilkjent Titina Loizidou en samlet erstatningssum på i underkant av NOK 7 mill. Fristen for betaling av summen utløp 28. oktober 1998, og Tyrkia hadde ved årsskiftet 2000 - 2001 ennå ikke betalt. Dersom Tyrkia ikke betaler erstatningssummen vil dette være første gang et land ikke respekterer en dom i domstolen i Strasbourg, noe som vil kunne bidra til å undergrave domstolens troverdighet. Fra norsk side har man lagt til grunn at domstolens dommer må respekteres, og de nordiske land samarbeider nært om oppfølgingen av denne saken.

Siden oktober 1999 har Europarådet hatt en egen kommissær for menneskerettigheter. Menneskerettskommissæren skal bidra til å fremme kunnskap om og respekt for menneskerettighetene i Europarådets medlemsland, men skal ikke behandle individuelle saker.

Den europeiske menneskerettskonvensjon har siden vedtakelsen inneholdt et forbud mot diskriminering i forhold til de rettigheter som er beskyttet av konvensjonen. Protokoll 12 utvider diskrimineringsforbudet til å gjelde generelt, dvs. også på områder som ikke er regulert av konvensjonen. Protokollen kan ses som et bidrag til å bekjempe den oppblussing av ulike former for diskriminering i Europa, herunder rasisme, antisemittisme og fremmedhat. Den har imidlertid også vært kritisert for å være for generell, slik at det er vanskelig å overskue konsekvensene av å tiltre den.

I likhet med bl.a. Sverige og Danmark har Norge ikke undertegnet. Hvorvidt Norge skal undertegne protokollen vil bli gjenstand for en grundigere vurdering, blant annet i forhold til annen norsk lovgivning.

Den europeiske kommisjonen for demokrati gjennom lovgivning (Venezia-kommisjonen) ble opprettet i 1990, etter initiativ fra den italienske regjering. Den 31. desember 2000 hadde Venezia-kommisjonen 40 stater med fullt medlemskap, fire med assosiert medlemskap og ti med status som observatør. Norge har vært aktivt med fra starten.

Kommisjonen skal arbeide for å støtte demokratiseringsprosessen i de sentral- og østeuropeiske land ved å gi juridisk assistanse ved utforming av grunnlover og andre sentrale lover. Etter hvert har også arbeidsområdet blitt utvidet til å omfatte land utenfor Europa.

Europarådet går aktivt inn for å bygge opp og sikre rettsstaten i de europeiske land, særlig i de nye medlemsstatene. Flere instrumenter vedtatt av Europarådet har til formål å fremme en uavhengig og effektiv rettspleie. Domstolens funksjon og uavhengighet har vært sentrale temaer for de europeiske justisministermøter i de senere år. Europarådet bidrar gjennom seminarer, konferanser m.v. til å utbre kjennskap til rettsstatsideene og hvordan de kan omsettes i praksis, særlig med henblikk på nye medlemsstater som ikke tidligere har hatt uavhengige domstolssystemer.

Den europeiske torturkonvensjonen etablerer et kontrollsystem der en undersøkelseskomité, Den europeiske torturkomiteen (CPT), besøker statspartene for å undersøke om konvensjonsforpliktelsene etterleves.

CPT har besøkt Norge tre ganger, senest i 1999. CPT fremhevet at det hadde skjedd en positiv utvikling på en rekke områder, men tok også opp forhold der det var ønskelig med forbedringer. Dette gjaldt bl.a. situasjonen for varetektsinnsatte som er underkastet restriksjoner, pågripes tilgang til advokat og deres rett til å varsle pårørende om pågrepelse. CPT anså det positivt at den tiden varetektsinnsatte tilbringer i politiarrester er blitt betydelig redusert.

Norske myndigheter avga svar til CPTs rapport i september 2000. I svarrapporten fremheves det at norske myndigheter legger stor vekt på CPTs arbeid og at man ser frem til et videre samarbeid med komiteen.

Av generell interesse kan det for det første nevnes at det i svarrapporten blir opplyst om Riksadvokatens retningslinjer om restriksjoner ved varetekt og at man fra norsk side vil følge opp disse videre. Det blir videre i svarrapporten opplyst om Riksadvokatens retningslinjer om underretning til pårørende og advokat om pågrepelse, og om Justisdepartementets skriv til alle politidistriktene om en pågrepet persons rett til medisinsk tilsyn.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at antallet medlemsland i Europarådet har økt sterkt i årene etter Berlinmurens fall. Med opptaket av Armenia og Aserbajdsjan i januar i år, er det nå 43 medlemsland, mot 10 ved opprettelsen i 1949. Komiteen ser dette som en gledelig utvikling. Dels fordi de tidligere totalitære regimene i øst- og sentral-Europa på sin vei mot et tettere europeisk samarbeid med dette ønsker å bekrefte sine forpliktelser på Europarådets sentrale verdier: pluralistisk demokrati, rettsikkerhet og menneskerettigheter. Dels fordi medlemskapet i Europarådet gir deres borgere rettigheter i forhold til organisasjonens konvensjoner, og dels en felles europeisk mulighet til å støtte den demokratiske utviklingen på ulike måter. Ved opptak av nye medlem-

mer vil det i praksis måtte bli en avveining av disse hensyn: På den ene side at den demokratiske utvikling er kommet langt nok til at Europarådets normer er ivaretatt, men på den annen side den mulighet som medlemskap gir for å støtte og bekrefte utviklingen. En slik avveining må stå sentralt også for de gjenstående søkerland, for eksempel Jugoslavia. Dette gir imidlertid Europarådet en særdeles viktig oppgave i å sikre at medlemslandene fullt ut respekterer de forpliktelser de har påtatt seg, og dermed de grunnverdier organisasjonen er bygget på.

Komiteen er derfor tilfreds med at Regjeringen vil gi prioritet til Europarådets ulike kontrollmekanismer.

Komiteen viser til at Europarådet har engasjert seg på et bredt område, dels selv og dels i samarbeid med organisasjoner som EU, OSSE og FN, både i forhold til konfliktområder og i støtte til den demokratiske utvikling. Det gjelder for eksempel så vel i forhold til Tsjetsjeniakonflikten som i Kaukasus og på Balkan, hvor Europarådet yter viktige bidrag gjennom Stabilitetspakten for Sørøst-Europa. Altså både i medlemsland og i søkerland. Komiteen viser til at Norge yter verdifulle frivillige bidrag på flere områder her.

Komiteen vil imidlertid anta at en vedvarende situasjon med nullvekst i organisasjonens ordinære budsjetter etter hvert vil vanskeliggjøre oppfølgingen av de økte oppgavene, og vil be Regjeringen om å ha fokus på dette i det videre arbeidet innen ministerkomiteen og komiteen av faste representanter.

Komiteen viser til at Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen med dens tilhørende protokoller er bærebjelken for Europarådets menneskerettighetsarbeid. Det er viktig å påse at dette utgjør et helhetlig og felles rammeverk for standardene for menneskerettigheter over hele Europa. I Europarådet har man derfor hatt en viss bekymring for at EUs charter for borgernes grunnleggende menneskerettigheter kan bidra til en delt europeisk standard på dette området. Det kan eventuelt løses ved at EU formelt tiltrer som part til Den europeiske menneskerettighetskonvensjon.

Komiteen mener at reformen av Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i 1998 har effektivisert

Europarådets viktigste instrument for menneskerettighetene. Imidlertid er saksmengden sterkt økende, bl.a. som en følge av utvidelsen av antallet medlemsland, og dermed befolkningenes individuelle rettigheter overfor konvensjonen. Komiteen mener derfor at domstolen bør tilføres økte ressurser, og at ytterligere reformer i behandlingsmåten av sakene bør kunne drøftes. Av hensyn til domstolens autoritet og gjennomslag, ser komiteen det som avgjørende viktig at domstolens beslutninger blir respektert og fulgt opp av alle medlemsland.

Komiteen vil også gi sin fulle tilslutning til de øvrige instrumenter Europarådet har bygd opp for å støtte menneskerettigheter, arbeidet mot diskriminering og intoleranse, demokratisk lovgivning, og bygging av rettsstaten. Særlig vil komiteen framheve arbeidet i Den europeiske torturkomiteen, hvor Norge for tiden har første visepresident, og Europarådets arbeid for å avskaffe dødsstraffen over hele Europa.

Komiteen viser til at det norske medlemskapet i Europarådet medfører et forpliktende europeisk samarbeid over et vidt spekter. Foruten samarbeidet på regjerings-, parlaments- og regionalt plan, omfatter det konvensjoner og praktisk samarbeid på en rekke områder, hvor også ekspertgrupper, ulike departementer, frivillige organisasjoner og andre deltar.

Komiteen er derfor tilfreds med at Regjeringen legger vekt på å koordinere arbeidet i Europarådet mellom fagmyndighetene og å styrke kontakten på tvers av faggrensene for å tilstrebe et helhetsperspektiv av norske holdninger i Strasbourg. Komiteen anser de årlige samrådsmøtene i Utenriksdepartementet som et verdifullt bidrag i så måte.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen, og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

St.meld. nr. 35 (2000-2001) - om Norges deltakelse i Europarådet i 2000 - vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 16. mai 2001

Einar Steensnæs
leder

Tom Thoresen
ordfører

Haakon Blankenborg
sekretær